

teljice iz Ptujске okolice na predvečer okusno in lepo z zelenjem ovile in s cveticami okrasile. Po prihodu osebnega vlaka iz Ormoža, ki nam je število dragih gostov pripeljal, pričel se je tričetrt na šest slavnostni koncert. Godbo priskrbel je oddelek vrlodobre ptujске mestne godbe in nekateri učitelji, pevske točke pa, moške in mešane zборе, izvajali so učitelji in učiteljice iz Ptujскеga okraja s sodelovanjem gg. Porekarja in Šabca s Huma pri Ormožu. Vse godbene in pevske dele vodil je kaj spretno g. Karl Zupančič iz Ptujске okolice, čigar neumornemu prizadevanju in energičnemu delovanju se je zahvaliti, da se je sploh ta slavnost priredila in tako nepričakovano sijajno uspela. Vsaka godbena in pevska točka sprejela se je z burnim ploskanjem, vendar najbolj ugajali so mešani zbori, ki so se morali vsled laskavega priznavanja in viharnega odobravanja vsi ponavljati. Kaj pa tudi ne! Saj ste nastopali med drugimi vrlimi pevkami uzorni sestri, učiteljici M. in A. St. Kdor poslušal te krasne, zvonke glasove, nehoté so mu jasne besede Virkove: »Lepo kot angelji, v cvetju nedolžnosti, sladko prepeva slovensko dekle«.

Pozdrav g. predsednika, slavnostni govor, kakor vse poznejše krasne in vduševljene napitnice izražale in povdarjale so jedino pravo in zdravo postopanje pri vzgojevanju in podučevanju slovenske mladine: prijateljsko, složno in skupno delovanje častite duhovščine in učiteljstva. Slovensko mladež versko-nravno vzgojevati na podlagi materinega jezika, je in bode končni namen obeh stanov.

Najsijajnejši del vse slavnosti pa je bila brez dvoma izborna predstava izvirne operete »Tičnik«. Vse predstavljanje je bilo tako živahno, naravno in neprisiljeno, vse petje tako milo-krasno, da je bilo občinstvo zares vzradoščeno in očarano. Resnično smo bili v zadregi, kateri izmed ljubkih igralk Ljuboslavi ali Zorinki, bi priznali prednost in podarili zasluženi venec — zatorej smo ga poklonili obema. Gospod Poljanec izkazal se je kot izbornega igralca, ki umé poslušalce s svojim simpatičnim baritonom v hipu pridobiti, šegavi Zelenkovič pa je občinstvo, kakor smo pričakovali, s svojim tenorjem in zdravim humorjem zabaval po stari že znani navadi.

Zares, to je bil časten, slaven dan za učiteljstvo Ptujskega okraja. Prizrčna hvala vsem sodelovalcem in sodelovalkam!

Cerkvene zadeve.

† Nadučitelj Karol Udl.

„Kje je pevec zdaj vesel,
Ki nam je prepeval?“

Te pesnikove besede vsiljujejo se mi vsikdar v spomin, spomnivšemu se ranjkega gosp. Karola Udl, bivšega zaslužnega jareninskega nadučitelja v pokoju. Mnóžica hvaležnih src, koja so srkala svoje dušno krepilo iz pokojnikove neumorne delavnosti zre pobita v preteklost, k svojemu nepozabljivemu dobrotniku.

Pokojnik se je rodil l. 1817. in je z malim izimkom služboval kot učitelj v Jarenini, v svojem rojstvenem kraju, kjer je vse svoje duševne in telesne moči posvetil svojim »farnim« rojakom. Obsirno opisati njegovih stanovskih zaslug bilo bi pač nepotrebno, vsaj itak vsak, kdor pozna ime »Udl«, vidi tudi vanj vpleten zaslužni venec. Bodi le še rečeno, da je veljal ranjki kot »vzgleadni učitelj«, da je bil čvrsta in prava korenika svojega stanu, mož, ki je vsikdar znal uspešno braniti učiteljsko čast. Vsled svojega vestnega delovanja na vzgojeslovnem polju bil je od višjih šolskih oblastij

večkrat s pohvalnicami odlikovan in celo visoko c. kr. namestništvo v Gradcu izreklo je blagemu trpinu gledé njegove požrtvovalne delavnosti svoje častno priznanje. On je bil tudi eden tistih mož, ki so se ognili potujčevalnim valovom s tem, da so oživili učiteljsko društvo mariborskega okraja, kojemu je nekoliko let pokojnik sam načeloval; bil je svoje čase ud okrajnega šolskega sveta mariborskega.

Občudovanja vredno marljivost in tudi sposobnost kazal je umrlí gledé godbe in petja, kar je z brezmejno vstrajnostjo in veliko požrtvovalnostjo večinoma le za čast božjo gojil; za to je bil vnet in navdušen — kakor nalašč za to ustvarjen. Kdor je imel priložnost poslušati v jareninski cerkvi mile harmonične glasove, ta le bo znal reči, koliko je blagi pokojnik storil v povzdigo cerkvenega petja. Veliko število jareninskih mladeničev in deklic izurilo se je pri njem brezplačno deloma v godbi, deloma v petju, kar je bolj ali manj uplivalo tudi na sosedne župnije. V resnici si je umrlí pevec izbral kot geslo Hašnikove vrstice:

„Sem pevec in peti
Je vse mi na sveti,
Saj dani so glasi,
Da pojem si včasí —
Zakaj bi ne pel?“

katere so prečastiti gospod dekan ovili v ganljive besede, s kojimi so na dan pogreba, 17. majnika, naslikali pokojnikovo življenje.

Da je pa nepozabljivi pevec užival veliko naklonjenost, spoštljivost in hvaležnost, dokazano je bilo tudi na dan, ko se je njegovo truplo v krilo »črne matere zemlje« položilo. Komaj je jutranje solnce pozdravilo prijazne griče Slovenskih goríc, že so prihajali žalujoči hvaležniki od blizu in daleč, ter se zbirali z rosnim očesom krog mrtvaskega odra svojega ljubljene učitelja, da bi mu skazali zadnjo čast, in ob 8. uri štela je že množica čez 2000 žalujočih src. Sprévoda se je udeležilo pet č. gosp. duhovnikov in 24 gospodov učiteljev. Z nekim posebnim zadoščanjem zrla je množica na gospoda c. kr. okrajna šolska nadzornika v uradniški uniformi, ki sta s svojo navzočnostjo povišala žalostno slavnost. Preč. gospod dekan, ki kot dober dušni zdravnik vsaki rani človeškega življenja znajo najti sposobno zdravilo, so tudi pri tej priložnosti izrazili svojo blagodušnost; stopili so na prižnico, kjer so se — kakor že omenjeno — spomnili pokojnika s tako jedernatimi besedami, da so bili vsi poslušalci globoko ganjeni. Na mirodvoru svirala je godba žalostne glasove. Med tem ko so gosp. učitelji peli dve nagrobnici, stopala je nežna šolska mladina v vrsti mimo groba, metajoč vanj šopke, ter je končno zapela:

Le počivajte breztrudno
Nam v tihotnem grobu tu,
V blagor nam je roka Vaša
Vedno bila brez mirá.

Bili ste učitelj mili,
Polni dušne zlahtnosti,
Zlate nauke v srcu lili,
V čednosti nas vadili.

Toda zdaj nam truplo Vaše
V črni zemlji tu leži,
Duša Vaša za plačilo
Se v nebesih veseli.

In gotovo se je pri tem vsakega polastila ta-le misel: Da, živel je, pa ne zastoj, živel je za blaginjo človeštva, in: »Gospod ne pozabi, — Plačilo deli«.

J. Č.

Gospodarske stvari.

Prva desetletnica »Hranilnega in posojilnega društva v Ptuj«.

Meseca prosinca t. l. minolo je deset let, da se je osnovala v Ptujju posojilnica. Celó na tihem osnovala

se je po nesrečni volitvi za okrajni zastop 1883. leta vsled prizadevanja gospoda dra. Franc Jurtela, kateri je vse potrebno za ustanovitev priskrbel. Posojilnica osnovala se je z namenom, da podpira slovenske gospodarje tujskega kapitala, da zbira denarne moči slovenske, katere so do onih dob služile le tujcem na veliko škodo domačinom!

Prvo ravnateljstvo posojilnice je obstalo iz gospodov Andreja Jurca, Mihaela Brenčič, dra. Alojzija Gregorič, Tomaža Mikl, Franca Urbas. Prvo leto obstanka opravljal je gospod Andrej Jurca posle ravnatelja, tajnika in blagajnika; s svojo marljivostjo in vstrajnostjo je v kritični dobi pokazal, da zna tudi Slovenec voditi denarni zavod. Ker je baš v kritični dobi vstrajal, mora se priznati, da se ima zavod v prvi vrsti svojemu ravnatelju Andreju Jurca zahvaliti, da je to dobo srečno prestal!

Po smrti dra. Alojzija Gregorič 1886. leta bil je na njegovo mesto v ravnateljstvo izvoljen gospod dr. Franc Jurtela in ker je bilo vedno več dela, povečalo se je 1891. leta število udov za enega. Na to mesto se je izvolil gospod Jožef Zelenik. To so pa tudi vse spremembe, katere je ravnateljstvo v prvem desetletju doživelo.

Iz nadzorstva iztrgala je smrt najprej Simona Merkuš iz Sele, (1885. leta), potem Božidara Raič (1886 l.) slednjič Antona Sok iz Zamuž. Tudi prvega tajnika, gospoda Ivana Urbanec, je smrt rano vzela posojilnici (1885 leta).

Prvo nadzorstvo je obstalo iz gospodov Božidara Raič, Benka Hrtiš, Simona Merkuš, Alojza Čeh, Martina Rodošek. Koncem desetega leta bili so v nadzorstvu gospodje Benko Hrtiš, Simon Ožgan, Andrej Brenčič, Alojzij Čeh, Martin Rodošek.

Po smrti prvega tajnika opravljala sta pisarniške posle gospoda dr. Tomaž Romih in dr. Franc Jurtela; še le koncem 1886. leta postal je tajnik posojilnice g. Anton Gregorič ter je prevzel gospod dr. Jurtela vodstvo pisarne in namestovanje ravnatelja. Med tem dobila je posojilnica še knjigovodjo gospoda Jana Sedlaček.

V drugi polovici 1891. leta po odhodu dra. Jurtela prevzel je gospod Josip Zelenik vodstvo pisarne in namestovanje ravnatelja. Posojilnica začela je svoje delovanje v »Narodnem domu« in je do danes tam ostala, dasi je koncem 1893. leta dozidala svoj hram, katerega vrednost je izkazana v računskem sklepu za 10. upravno leto.

Ti podatki o začetku posojilnice v Ptuju, o osebah, katere so njo skozi prvo desetletje vodile in nadzorovale, so zgodovinski in naj zadostujejo, da se ne bode kedo spodtikal, rekoč: Obširno piše, pa samo osebam slavo poje. Za osebe se ne brigam, pač pa za stvar!

Da ni bilo lahko osnovati v Ptuju, kjer sta bila že dva močna denarna zavoda z dobro zaslombo pri peneznih ljudéh, tretjega zavoda, tega ni treba dokazovati. Kdor dvomi o tem, naj poskusi, prostora je dovolj med Slovenci!

Posojilnica v Ptuju ni se osnovala z namenom, da bi druge zavode kar prekosila in spodrinila. Na to še misliti ni bilo, ker je Slovenec tak, da se prerad drži stare navade, ker dostokrat rajši podpira neprijatelja tujca, nego domačina in brata!

Z malim se je začelo in prvih deset let doseglo se je več, kakor se je pričakovalo. To nam svedočijo številke, katere tu sledijo: V desetih letih pristopilo je združbi 5147 udov ali združnikov, kateri so vplačali v deležih 51.535 gld. Hranilnih vlog prejela je posojilnica v prvem desetletju za 1.626.470 gld. in je poso-

dila svojim udom 1.591.084 gld. Zaklad za izgube narastel je v desetih letih na 45.940 gld.

Ako se primerja koncem prvega desetletja stanje rezervnega zaklada in vplačanih deležev s stanjem hranilnih vlog, katere so znašale 629.362 gld., vidi se, da je več, kakor 15% teh pokritih po rezervi in deležih, kar se redkokedaj najde pri hranilnicah, katere neomejene zaveze ne poznajo.

To je posebnega pomena za one, kateri denar na obresti nalagajo. Treba pa je pomniti, da je rezerva vsled tega hitro rastla, ker so bili upravni stroški majhni; odborniki delali so brezplačno, dobiček ni se delil med načelstvo ali združnike, ampak deval se je v rezervno; čitalnica prepuščala je prostore za malo odškodnino.

Rezerva za izgube bila bi lahko še večja; toda v dobre namene razdelilo se je v prvem desetletju tudi že 6733 gld. in to je bilo treba, ker so ubogi pomoči in usmiljenja vredni. Tistim slovenskim čudakom, kateri se do danes niso mogli sprijazniti s posojilnico, kateri le-to hvalijo, kar je tuje, velja vprašanje: Kje pa imate tuji denarni zavod, kateri je nam Slovencem iz svojih dohodkov sploh kaj dal? Ni ga najti in ne more se imenovati! To je žalostna resnica!

Hranilno in posojilno društvo v Ptuju upeljalo je takoj v začetku izključno slovenske knjige in uradovanje in je pri tem ostalo.

Desetletna izkušnja kaže, da je bilo tako prav, da tak zavod v svoji upravi ne potrebuje dveh jezikov.

Brez hrupa, brez dolgotrajnih posvetovanj osnovala se je posojilnica pred desetimi leti v Ptuju; počasi se je razvijala, težko si je pridobila zaupanje; lepo se je razvila, zdaj tudi uživa zaupanje; daj Bog, da njo vsi pravi Slovenci — duhovniki in drugi tudi v bodoče podpirajo po besedah: Concordia parvae res crescunt!

Sejmovi. Dne 14. julija v Poličanah (svinjski sejem). Dne 16. julija v Dobovi, Zdolah in Dobjem. Dne 17. julija pri Sv. Ani na Krembergu, pri Sv. Filipu v Veračah in na Muti. Dne 19. julija na Bregu pri Ptuju (svinjski sejem). Dne 20. julija v Arnovžu, pri Sv. Marjeti ob Pesnici, pri Sv. Marjeti na Dravskem polju in v Vitanju.

Dopisi.

Iz Gornjeradgonskega okraja. (Svoji k svojim.) Nemec nima nikoli dosti. On ni zadovoljen s tem, kar ima; njegovo hrepenenje sega tudi po tujem. O tem se vsakdo tukaj na meji lahko vsaki dan prepriča. Kaj Radgonske gospode vendar naše zadeve to stran Mure brigajo? Mislimo, da prav nič. Ali vendar silijo vedno sem in vtikajo svoj nos v vsako slovensko stvar. Kaj jim je Št. Peterska šola mar ali pa okrajni zastop? Vedno hočejo tu »keoj merčati« in gospodovati, akoravno imajo onstran Mure dosti lastnega opravka. Kaj bi pa Radgončani k temu rekli, če bi od nas kdo se začel vtikati v mestne zadeve in jim dajati predpise in zapovedi? To bi bil hrup! Celò Vračko bi pri tem slabo naletel, akoravno ga drugače v mestu jako obrajtajo. Vidite torej, mestjani, kako neopravičeno je, ako se kdo nepoklicano v tuje zadeve vtika: Cesar ne želiš, da se tebi zgodi, tega tudi sam drugim ne stori. Radgončani pa imajo hitro kakšen izgovor pripravljen. Sklicujejo se na to, da je Št. Peter bil baje pred več stoletji nemška posest. Ti ljubi Bog! Posest se spreminja v teku časa. Če je bil Št. Peter v starodavnih časih v nemških rokah, pa hvala Bogu danes ni več. Pa tudi v prejšnjih starih časih ni bil menda tu nemški sin!